

Analiza efectelor Anexei nr. 10 la Regulamentul de sporuri din sănătate și estimarea impactului acesteia¹

Introducere

Precizări prealabile

Principala observație a prezentei analize o constituie identificarea abaterilor de la punctul de referință al creșterilor salariale, care este cel anunțat prin declarațiile oficiale: medicii așteaptă o creștere a salariilor între 70% (nivelul minim pentru asistenții medicali) și 172% (nivelul maxim pentru medici) raportat la luna ianuarie 2018. Impactul cumulat al creșterilor salariale determinate de Anexa nr. II la legea 153/2017 și Anexa 10 a Regulamentului de sporuri va fi judecat în funcție de acest nivel de referință. Orice abatere de la ceea ce a fost comunicat oficial va fi asimilată de salariați unei pierderi salariale.

O doua observație de fond o constituie referința creată de angajamentul Guvernului Tudose privind menținerea cuantumului sporurilor de la 1 ianuarie 2018 până la încheierea acestui an, ea setând un nivel de așteptare în funcție de care va fi judecată evoluția sporurilor, la care se adaugă necesitatea cuprinderii întregului personal din sectorul sanitar (inclusiv personalul nemedical/TESA) în acest Regulament de sporuri.

O scurtă evaluare preliminară

Anexa nr. 10 la proiectul Regulamentului de sporuri are două dimensiuni esențiale:

- Este o încercare de încadrare într-un buget limitat² a sporurilor pentru condițiile de muncă din sectorul public de sănătate.³
- Reprezintă o încercare de a compensa unele dintre erorile evidente ale legii nr. 153/2017, respectiv efectele negative (anticipabile) determinate de aceste erori. În acest sens se remarcă în special dimensionarea inegală (în mod intenționat) a sporurilor pentru:
 - o A anula efectul de pierderi la nivelul salariilor brute pentru categorii întregi de personal.⁴
 - o A anula diferențele foarte mari între nivelele de creștere a salariilor de bază brute propuse de legea 153/2017.

¹ Analiza este desfășurată de experții Centrului de Cercetare și Dezvoltare Socială „Solidaritatea”: Rotilă Viorel (coordonator), Palade Traian și Andoniu Loredana.

² La acest moment nu avem datele financiare privitoare la costurile aferente finanțării acestei propuneri, respectiv la impactul bugetar și la raportul dintre costuri și limitarea sporurilor la 30% din cheltuielile salariale. Impactul financiar nu poate fi calculat deoarece lipsește un element cheie: numărul de funcții din fiecare categorie. Din aceste motive nu putem avansa modele alternative, respectiv soluții complete pentru a corecta inechitățile descoperite.

³ Excepția o constituie sporul pentru garda din timpul săptămânii. Deși asimilabil practic cu sporul pentru orele suplimentare, el și-a pierdut acest caracter odată cu trecerea la efectuarea gărzilor suplimentare normei de bază în cadrul unui CIM cu timp parțial acest spor a dobândit mai curând caracterul unui stimulent. Considerăm că în luarea în considerare a modelului propus de Anexa 10 este condiționată de transferarea acestui spor în cele corespunzătoare locurilor de muncă în cadrul cărora se desfășoară gărzile.

⁴ Ceea ce confirmă implicit estimările noastre anterioare privind pierderile salariale determinate de legea salarizării.

Precizări tehnice

Calcululele au fost efectuate luând în considerare salariați cu gradația maximă, aflați pe cea mai înaltă treaptă a ierarhiei profesionale. În câteva cazuri, pentru a ușura comparația am recurs la extrapolări: pentru funcțiile care nu au anumite sporuri⁵ am procedat ca și cum ele ar existat. De asemenea, figurile care redau imagini globale nu includ varianta sporurilor de 85%. Scopul prezentărilor este de a identifica tendințe, putând fi lesne identificate efectele asupra situațiilor neprevăzute pe baza comparării comportamentului categoriilor învecinate.

Slăbiciunile modelului. În loc de concluzii

Pentru a ușura înțelegerea rezultatelor redade prin intermediul graficelor, începem cu prezentarea a ceea ce ar trebui să fie concluzii, indicând principalele slăbiciuni ale acestui model.

Principala concluzie o constituie constatarea că intervenția corectivă încercată prin intermediul Anexei nr. 10 nu poate să îndrepte toate erorile generate de legea salarizării, cel mai eficient demers de îndreptare a greșelilor fiind modificare sursei lor, respectiv a legii nr. 153/2017 și a Anexei nr. 2 la această lege. Una dintre dovezi o constituie faptul că chiar și după intervenția ingenioasă efectuată prin intermediul Anexei nr. 10 la Regulamentul de sporuri există situații în care salariile brute scad, cel mai evident exemplu constituindu-l cazul salariaților din Anatomie Patologică.⁶

Propunerile de re-ierarhizare practică a salariilor brute pentru anul 2018 pe care le conține Anexa nr. 10 au următoarele efecte negative:

- Reduc (până aproape de anulare) diferențele⁷ existente (în realitate și în mentalul salariaților) între salariile brute ale medicilor și asistentelor medicale din diferitele secții/care beneficiază de diferite sporuri. Cu alte cuvinte, modelul propus tinde să anuleze diferențele dintre veniturile medicilor pe care le generează la ora actuală sporurile; efectul este identic în cazul asistentelor medicale. Precizăm că acest efect are cea mai mare amploare în cazul medicilor.
 - o Spre exemplu, pentru medicii din Clinic, diferența dintre medicii care lucrează în secții cu spor de 75% și cei care nu beneficiază de spor este de doar 6,7%; diferența dintre salariul brut al unui medic ATI și cel al unui medic care nu beneficiază de nici un spor din neclinic este de doar 14,4% (față de 133% cât este la acest moment). Chiar dacă poate fi discutată justetea reducerii unor diferențe, estimăm că în condițiile în care vorbim aproape de anulare lor impactul va fi negativ.

⁵ Spre exemplu, în anatomia patologică nu există *Fără spor*.

⁶ Scăderea salariilor acestei categorii de personal fiind cauzată de refuzul guvernelor anterioare de a analiza atent efectele mutării contribuțiilor.

⁷ Pentru claritate, precizăm că reducerea diferențelor este efectuată în condiții de creșteri salariale.

- Raportul dintre creșterea salariului brut a unui medic ATI, care beneficiază de spor de 75%, și creșterea salariului brut a unui medic care nu beneficiază de nici un spor⁸ dintr-un spital neclinic este de 1/5,2.
- Situația este însă și mai dramatică în cazul asistentelor medicale: raportul dintre creșterea salariului brut al unei asistente med. pr., clinic, spor de 75% și creșterea salariului brut al unei asistente med. pr., neclinic, fără spor este de 1/7.
- Generează ritmuri diferite de creștere a salariilor pentru toți salariații, invers proporționale cu mărimea sporului: salariații care lucrează în locuri de muncă cu sporuri mari vor avea un procent al creșterilor salariale mai mic decât cei cu care lucrează la locuri de muncă cu sporuri mai mici, diferențele fiind invers proporționale cu mărimea sporului (cu cât sporul este mai mic cu atât creșterea salarială procentuală – raportat la salariul actual - este mai mare).
- Utilizează sporuri diferite pentru același loc de muncă. Se remarcă două diferențieri cu potențial mare de generare a sentimentului de inechitate:
 - Procentul corespunzător cuantumul sporurilor pentru același loc de muncă este diferit pentru diferite categorii salariale.
 - Distribuția diferențelor încalcă minime principii de echitate. Spre exemplu: pentru același loc de muncă cuantumul sporului infirmierei este mai mare decât cuantumul sporului medicului.⁹

Estimăm că o astfel de măsură să anuleze în bună parte scopul declarat (public) al creșterii salariilor medicilor, în special datorită următoarelor cauze:

- Nemulțumirea medicilor față de veniturile lor, generată în special prin compararea cu veniturile colegilor din Occident și cu cele ale altor categorii profesionale din țară (ex. magistrații) se va transforma într-o „nemulțumire pe orizontală”, determinată de eliminarea cvasitotală a diferențelor dintre diferitele locuri de muncă.¹⁰
- Modelul propus tinde să afecteze specializările care se confruntă într-o măsură mai mare cu deficitele create de migrația specialiștilor. În acest sens, considerăm că trebuie avută în vedere corelația dintre dificultatea secțiilor, condițiile de muncă specifice (traduse prin sporuri) și durata specializării unui medic, care este aplicabilă pentru o bună parte dintre cazuri.¹¹

Ilustrăm în secțiunile următoare prin intermediul regresiei liniare multiple pe eșantioane de funcții efectele Anexei nr. 10 la proiectul Regulamentului de sporuri.

⁸ Nu lucrează într-un dintre condițiile de muncă prevăzute în Regulamentul de sporuri.

⁹ Modelul ideal ar trebuie să ia în considerare cel puțin introducerea unor minime diferențieri.

¹⁰ Cele patru categorii generale nu mențin un nivel rezonabil de diferențiere, mai ales dacă luăm în considerare un sentiment al diferențelor format implicit de structura sporurilor. Analizând diferențele dintre medicii primari (gradația a 5-a, fără sporuri) pe 3 dintre cele 4 paliere constatăm următoarele: clinic vs. Neclinic – 2%; ATI... vs. Neclinic – 8%; ATI... vs. Clinic – 6%.

¹¹ Deoarece nu avem date de încredere nu știm în ce măsură această corelație există în cazul spitalelor de monospécialitate.

Soluții posibile de rectificare a unor distorsiuni

Pentru situația în care este decisă menținerea Anexei nr. 10 această analiză arată necesitatea unei serii de corecții pentru a asigura o creștere a gradului de echitate. Evident, soluția menținerii cuantumului sporurilor valabil pentru luna ianuarie 2018 ar anula aceste probleme, lăsându-le în schimb pe cele create de legea salarizării. Câteva soluții ar putea crește gradul de echitate al acestui model, ele fiind bazate pe intervenții punctuale asupra problemelor identificate:

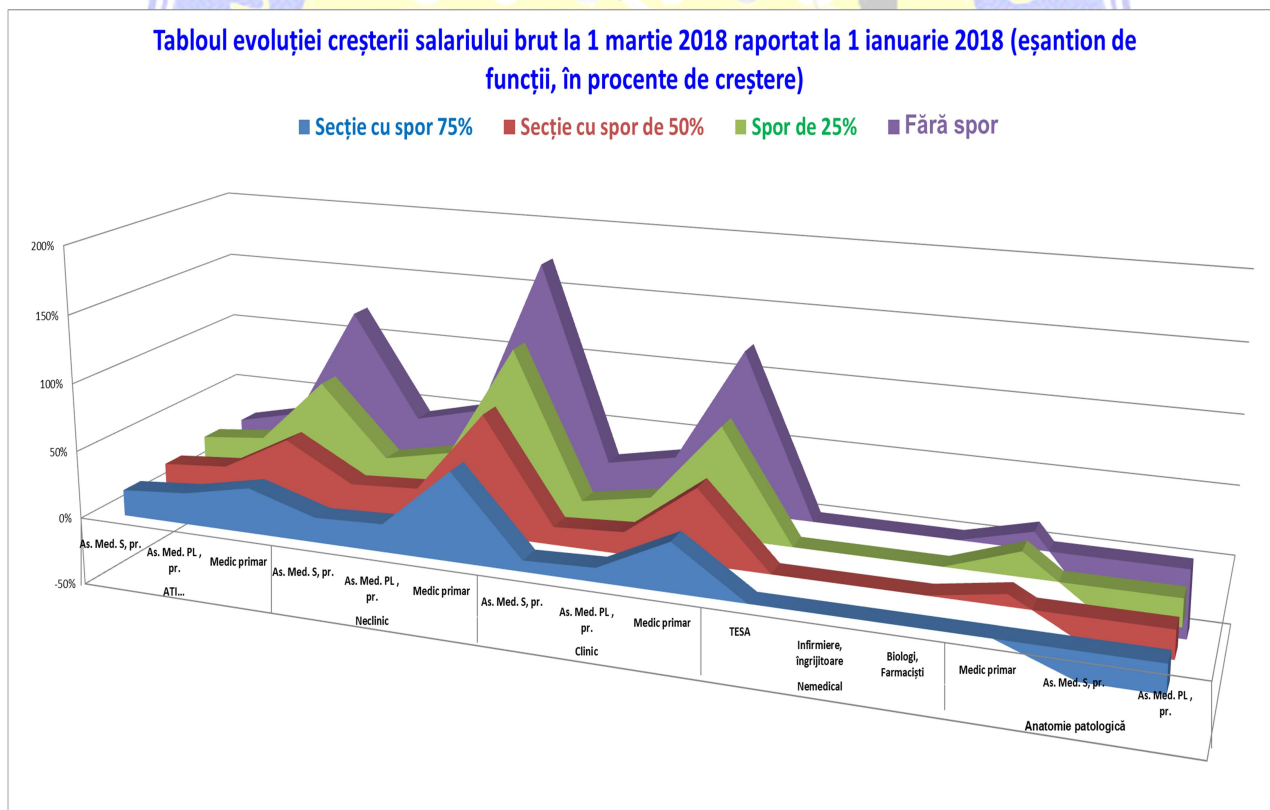
- Accentuarea diferențierii dintre creșterea salariilor brute ale medicilor și asistenților medicali aflați în categorii de unități și de condiții de muncă diferite.
- În cazul medicilor accentuarea diferențierii poate fi sprijinită și prin utilizarea veniturilor (afereente sporului) din gărzi ca factor de diferențiere suplimentară.¹²

Privită dintr-o altă perspectivă, accentuarea diferențierii înseamnă de fapt asigurarea unui ritm identic al creșterilor salariale pentru toate categoriile de medici și de asistente medicale (tinderea către raportul normal de 1/1).

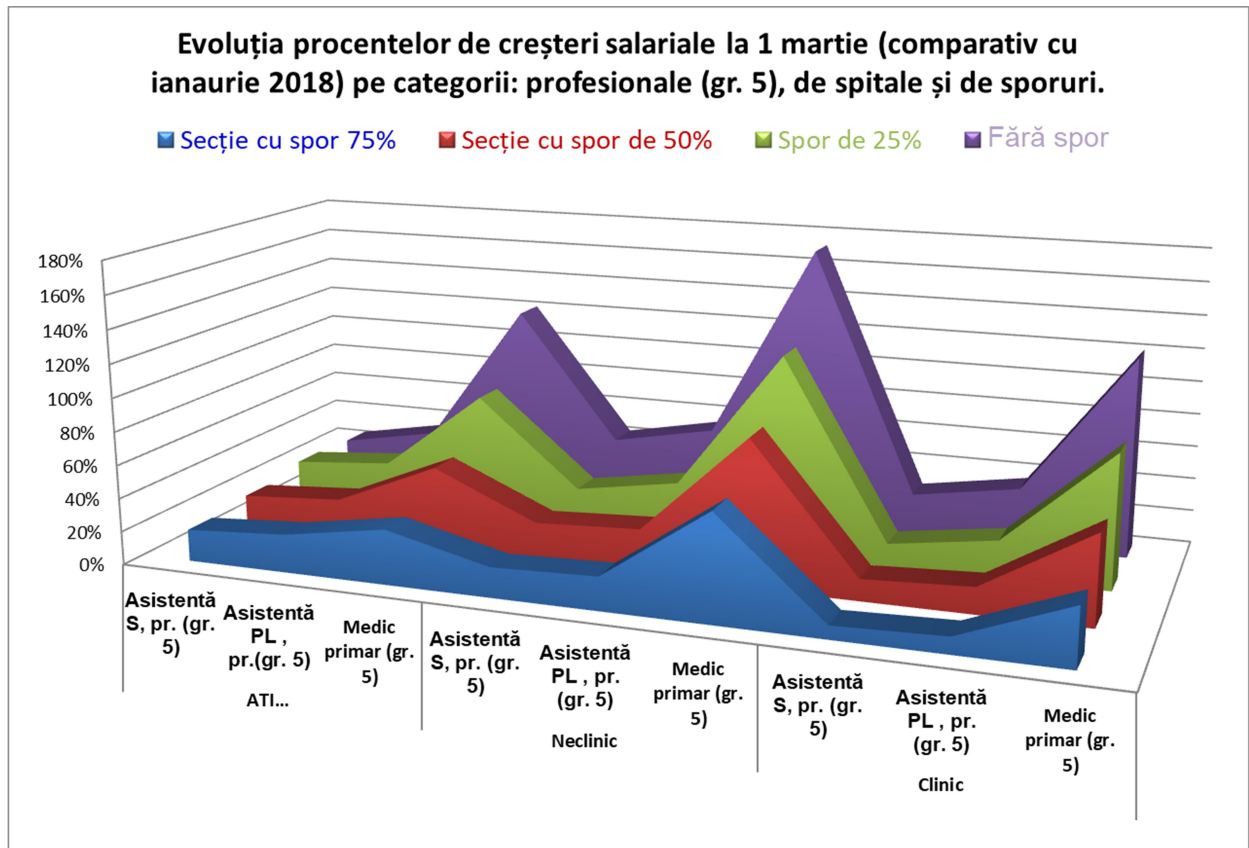
O analiză grafică a creșterilor salariale

O imagine generală

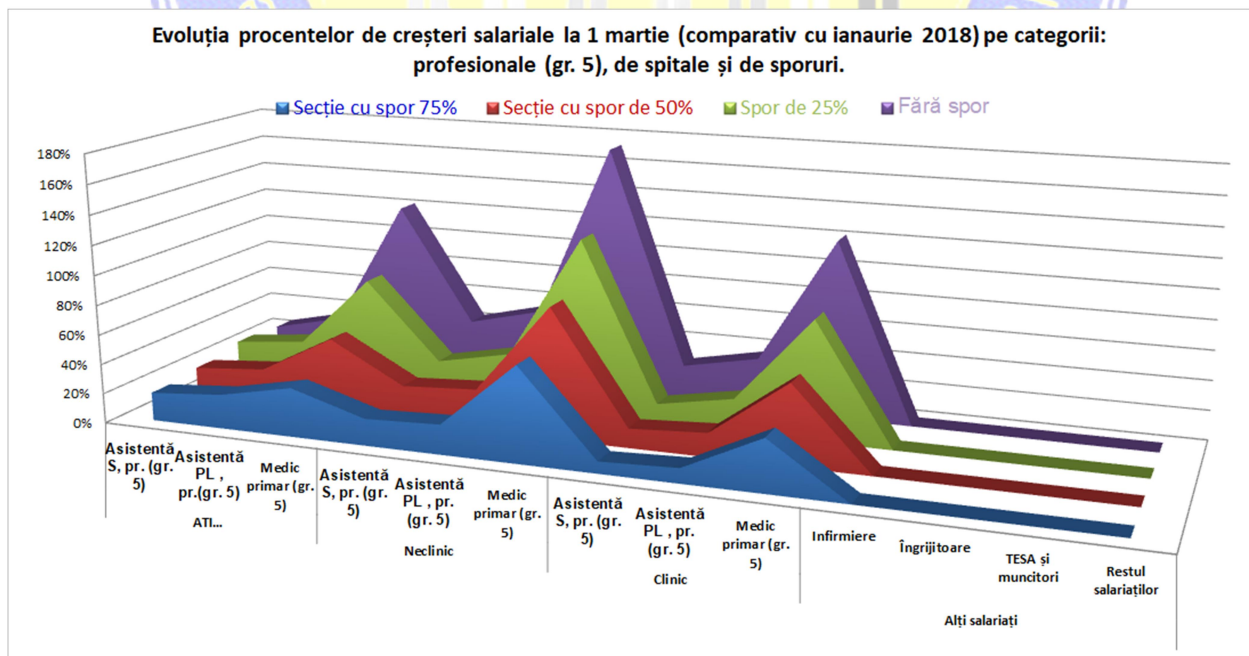
Aceasta este imaginea generală ce ar rezulta în urma aplicării Anexei nr. 10 la Regulamentul de sporuri:

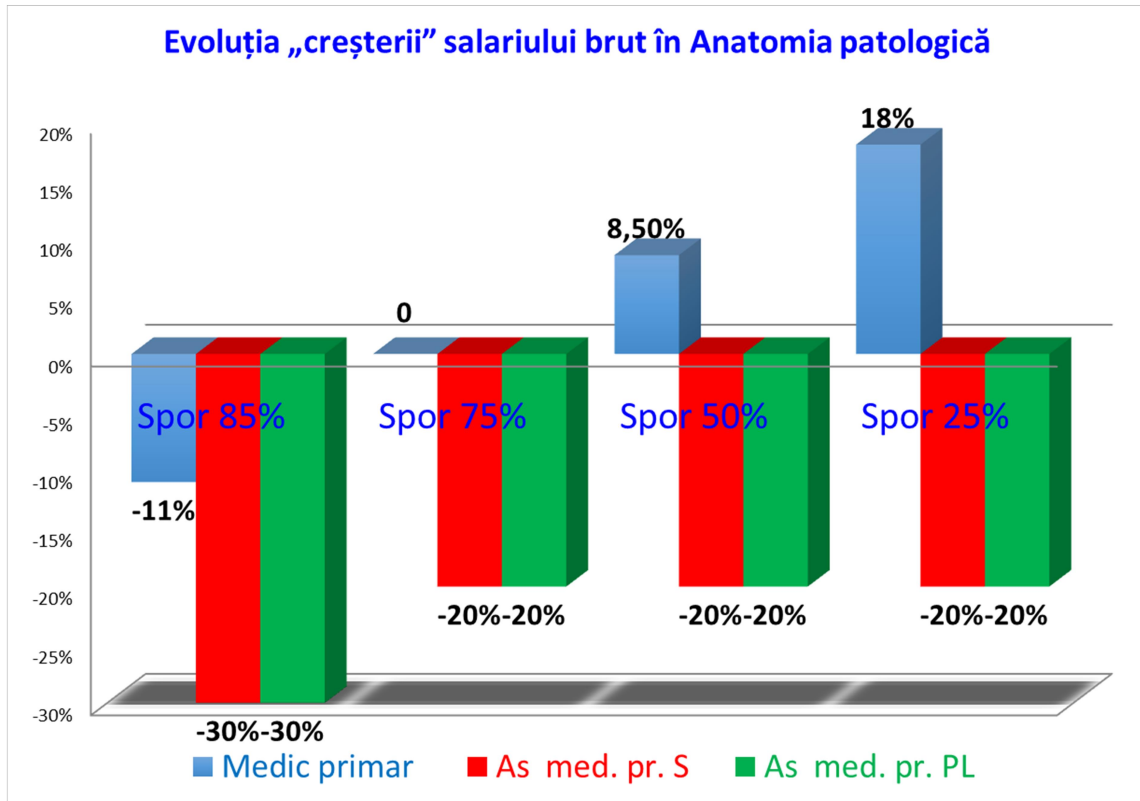
¹² Utilizarea acestui mecanism este posibilă doar în condițiile modificării prevederilor corespunzătoare din legea 153/2017.

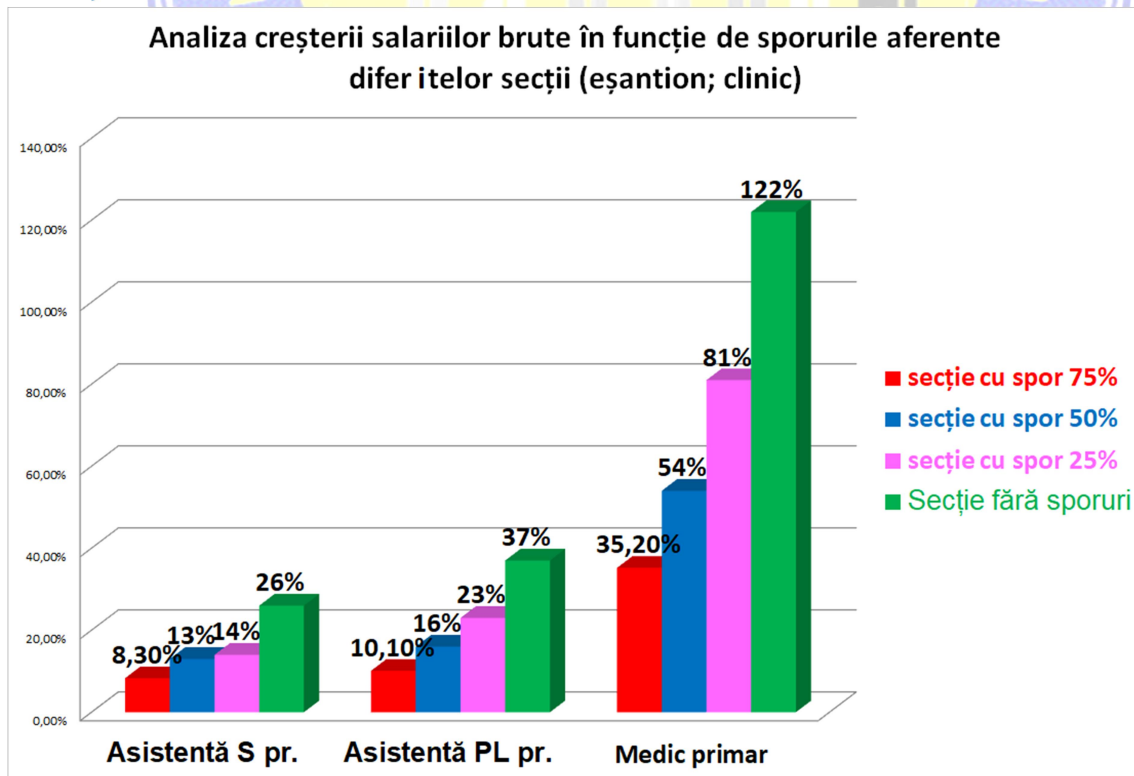
Imaginea completă a evoluției salariilor:

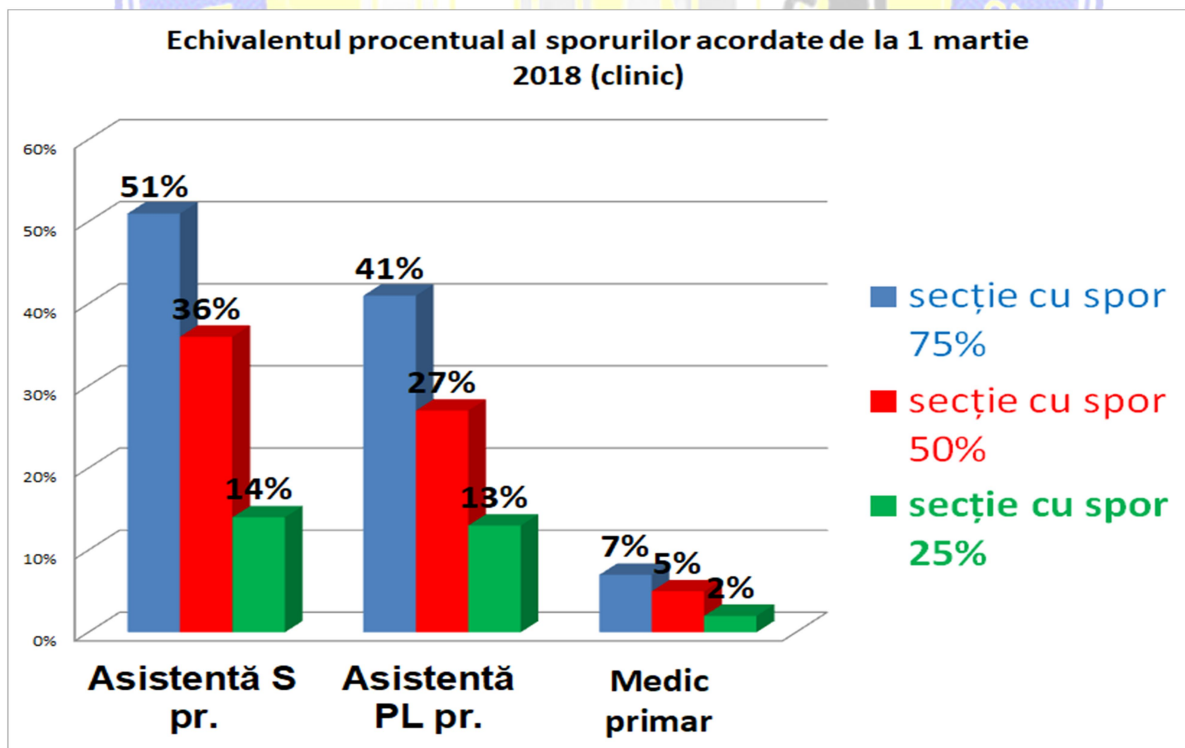
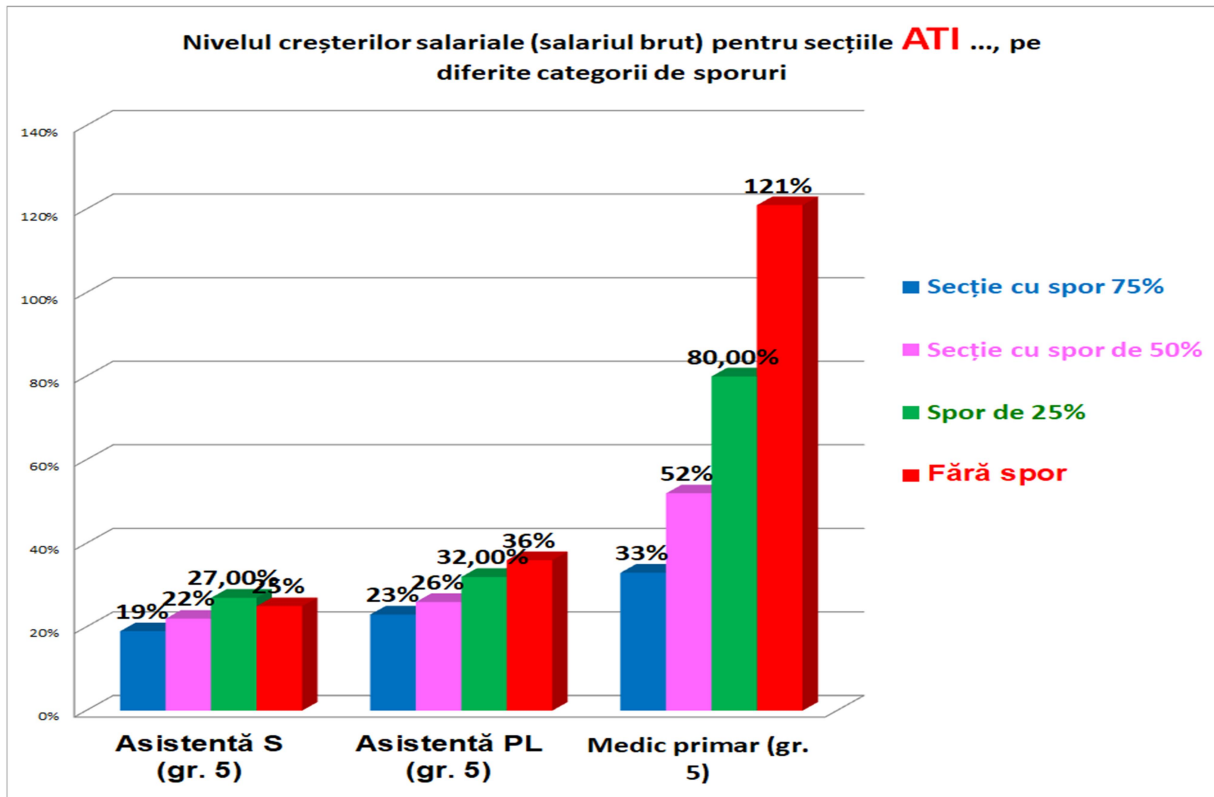

Anatomie patologică

Unități clinice

Evoluția salariilor medicilor

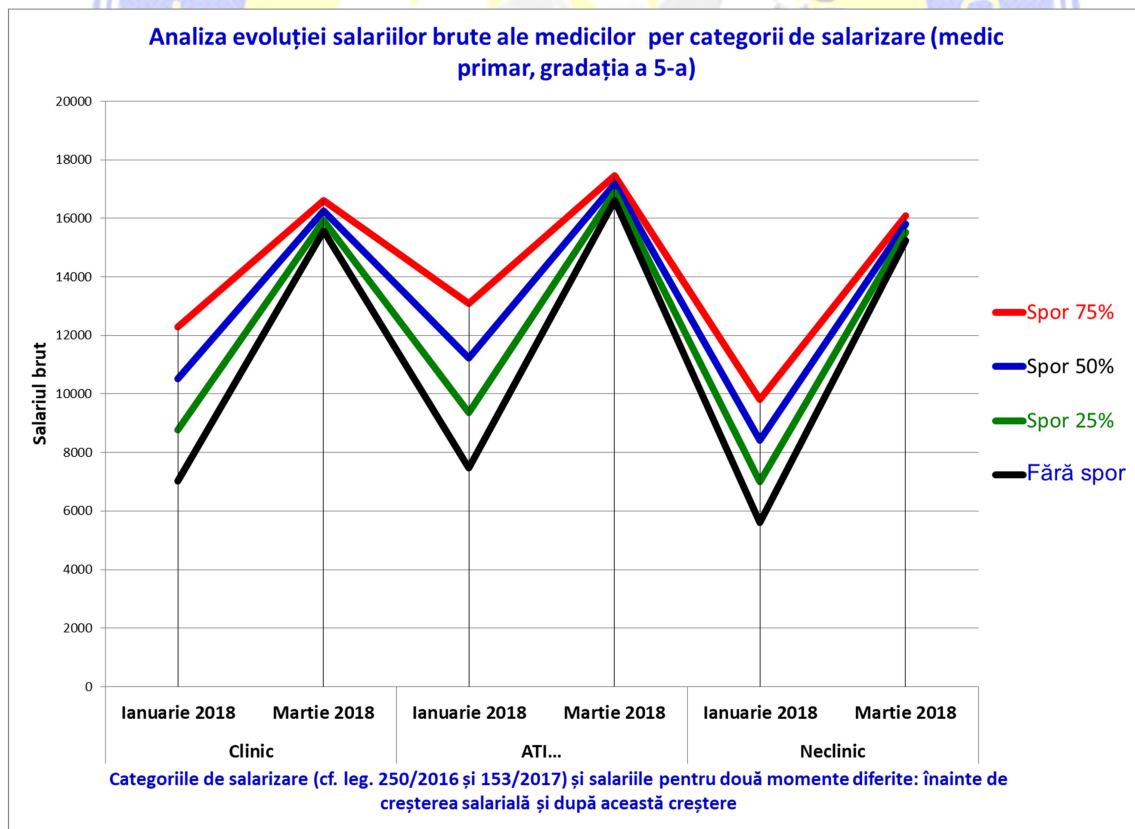
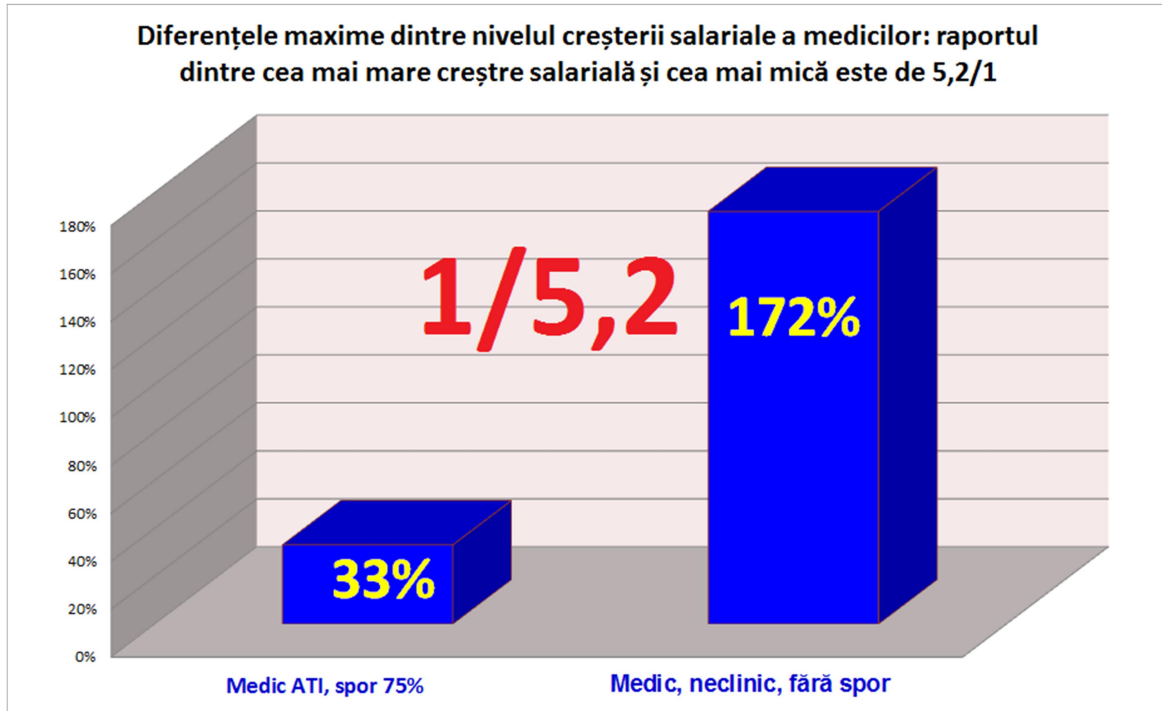
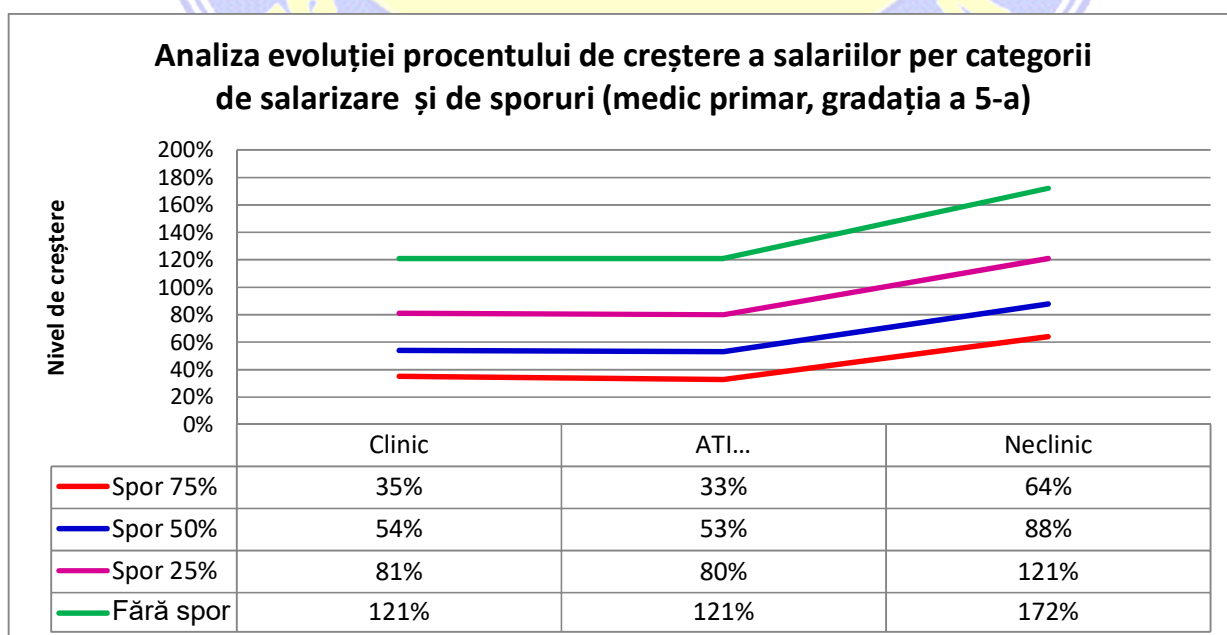
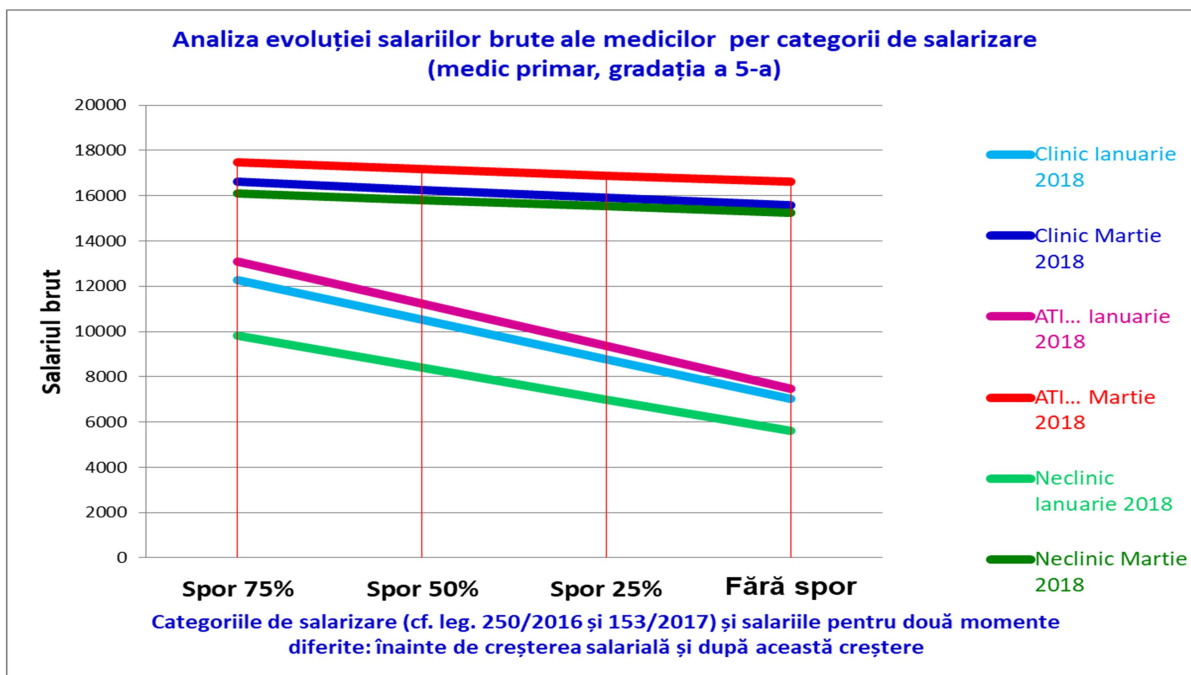
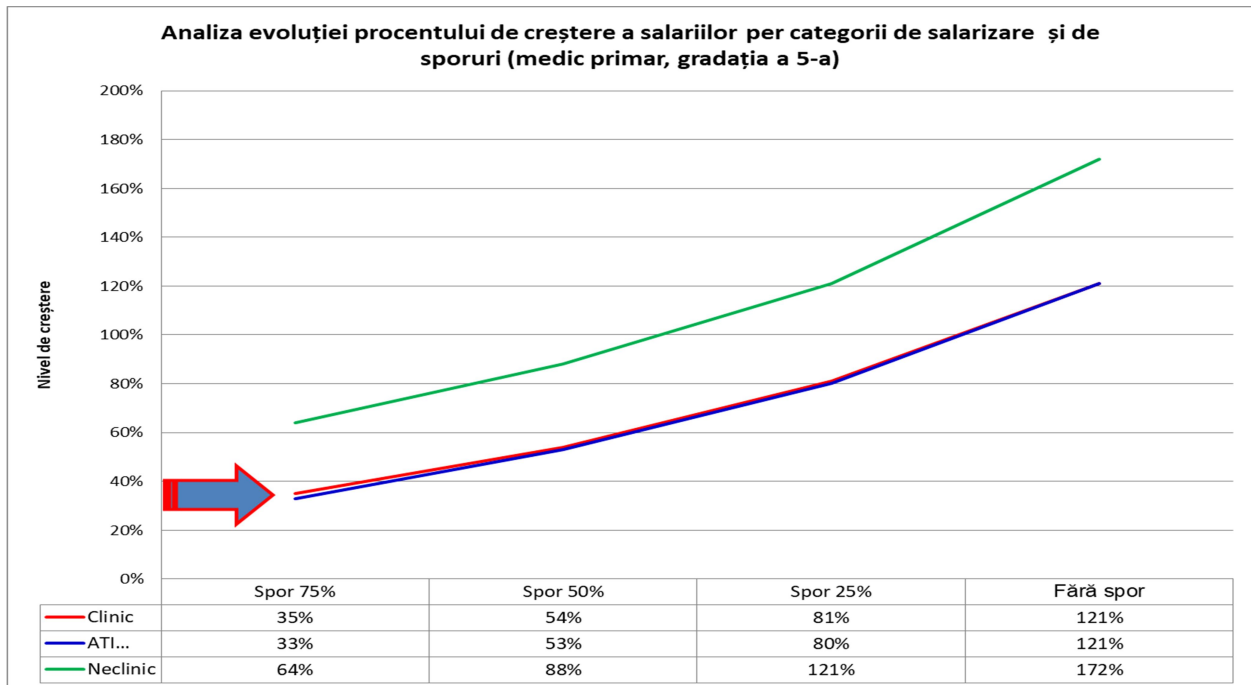
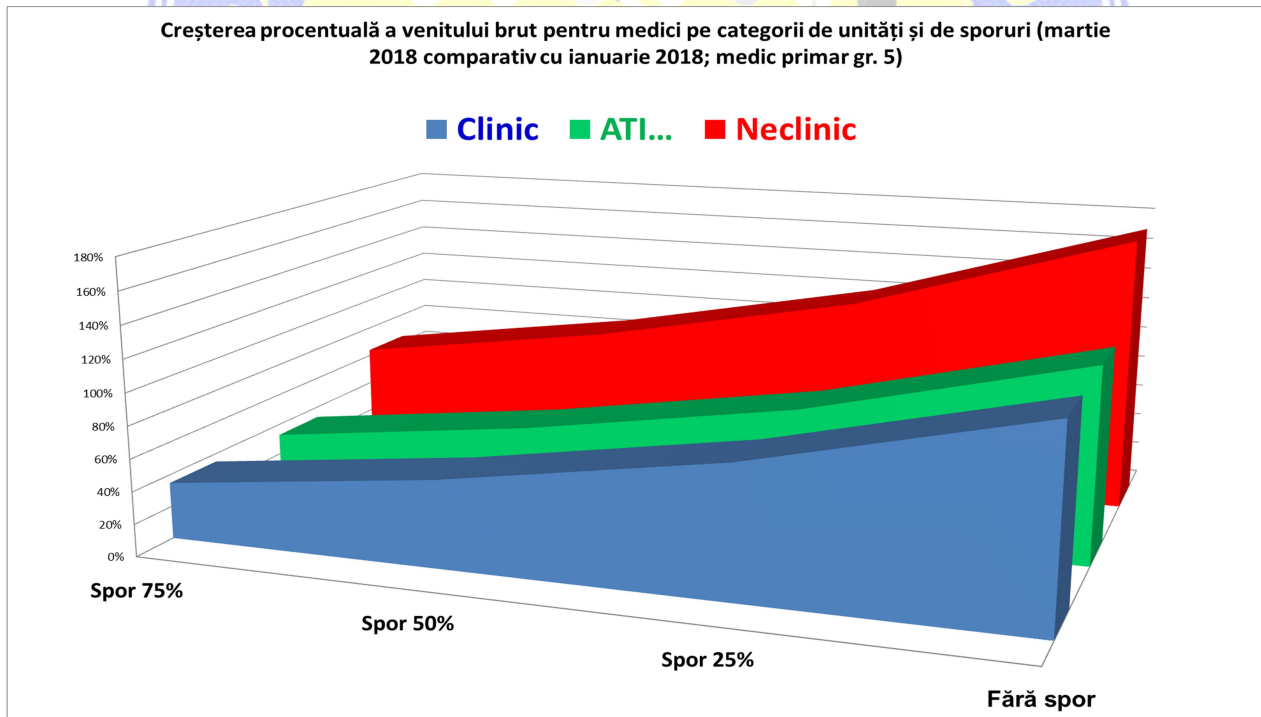

Figura de mai sus redă diferențele între salariile brute actuale ale medicilor aparținând celor trei tipuri de unități/locuri de muncă și cele care vor rezulta după 1 martie 2018 ca urmare a aplicării modelului din Anexa nr. 10 la Regulamentul de sporuri. Ea evidențiază amploarea reducerii diferențelor salariale dintre cele 3 categorii.

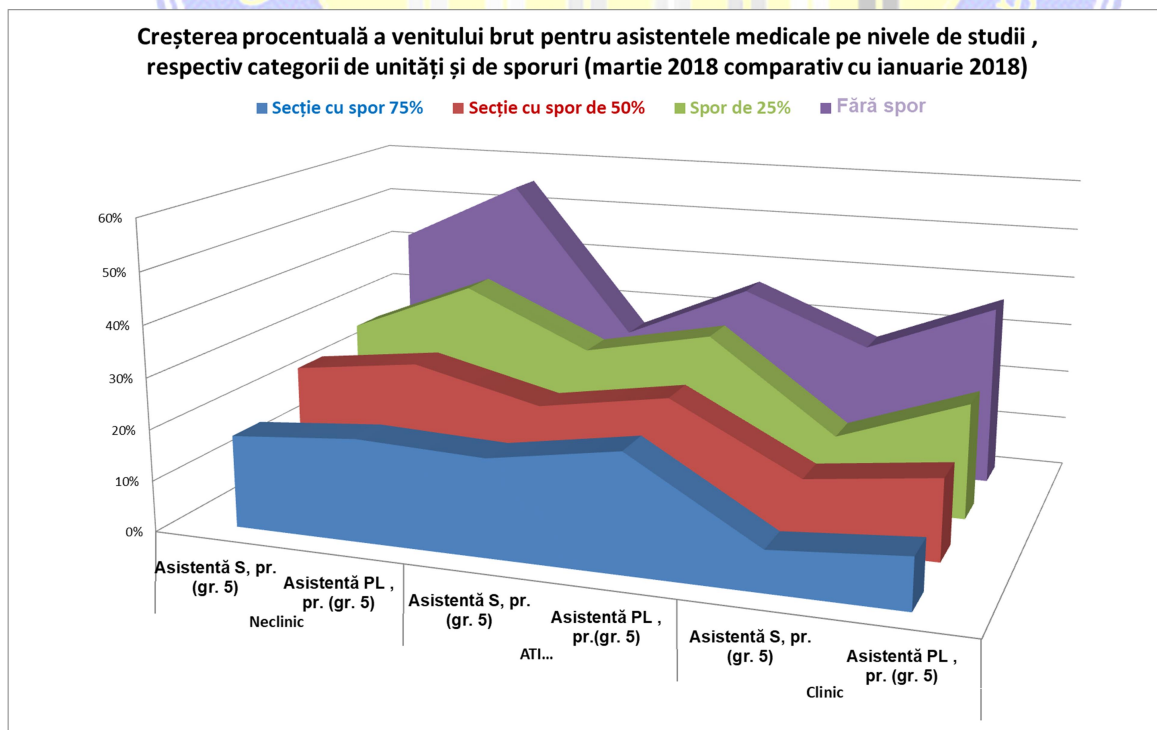
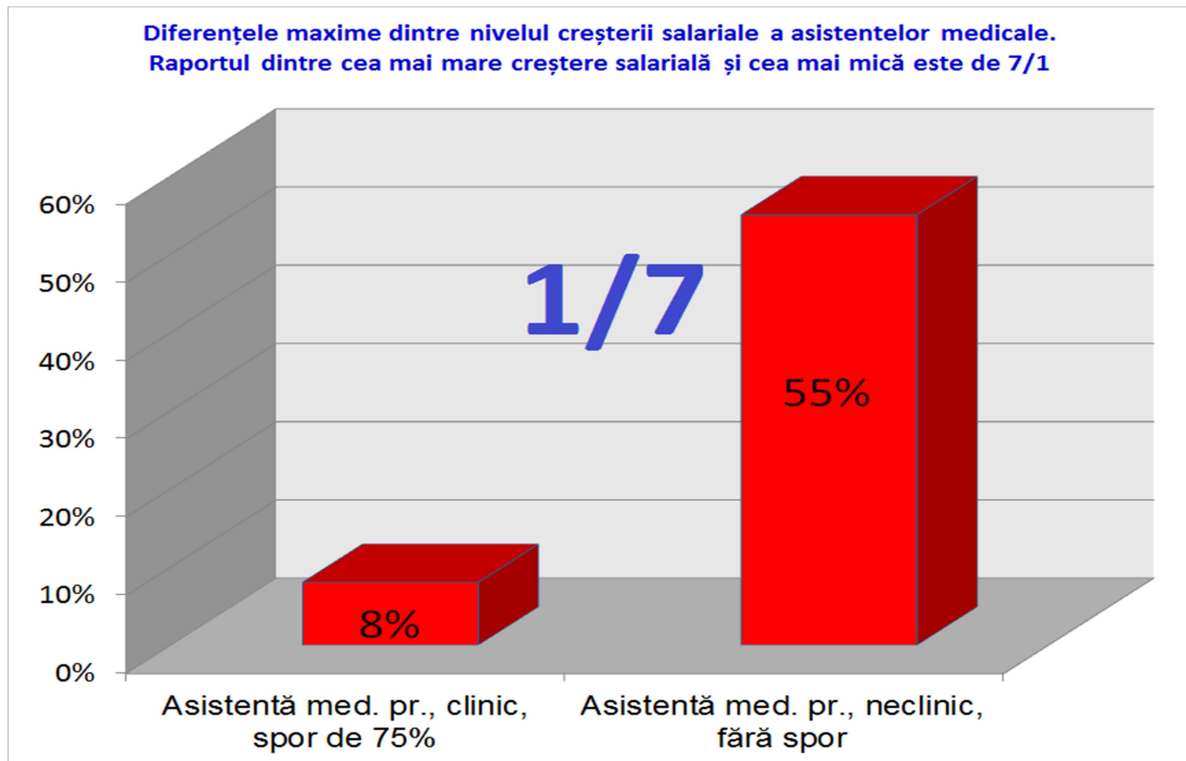

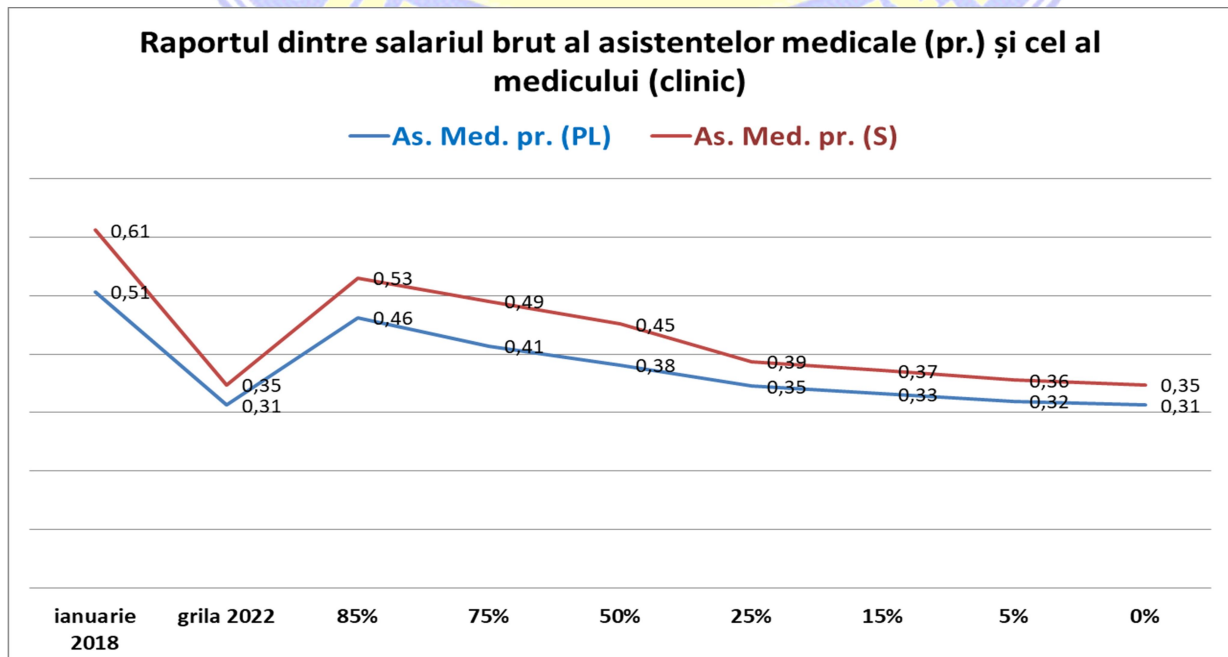
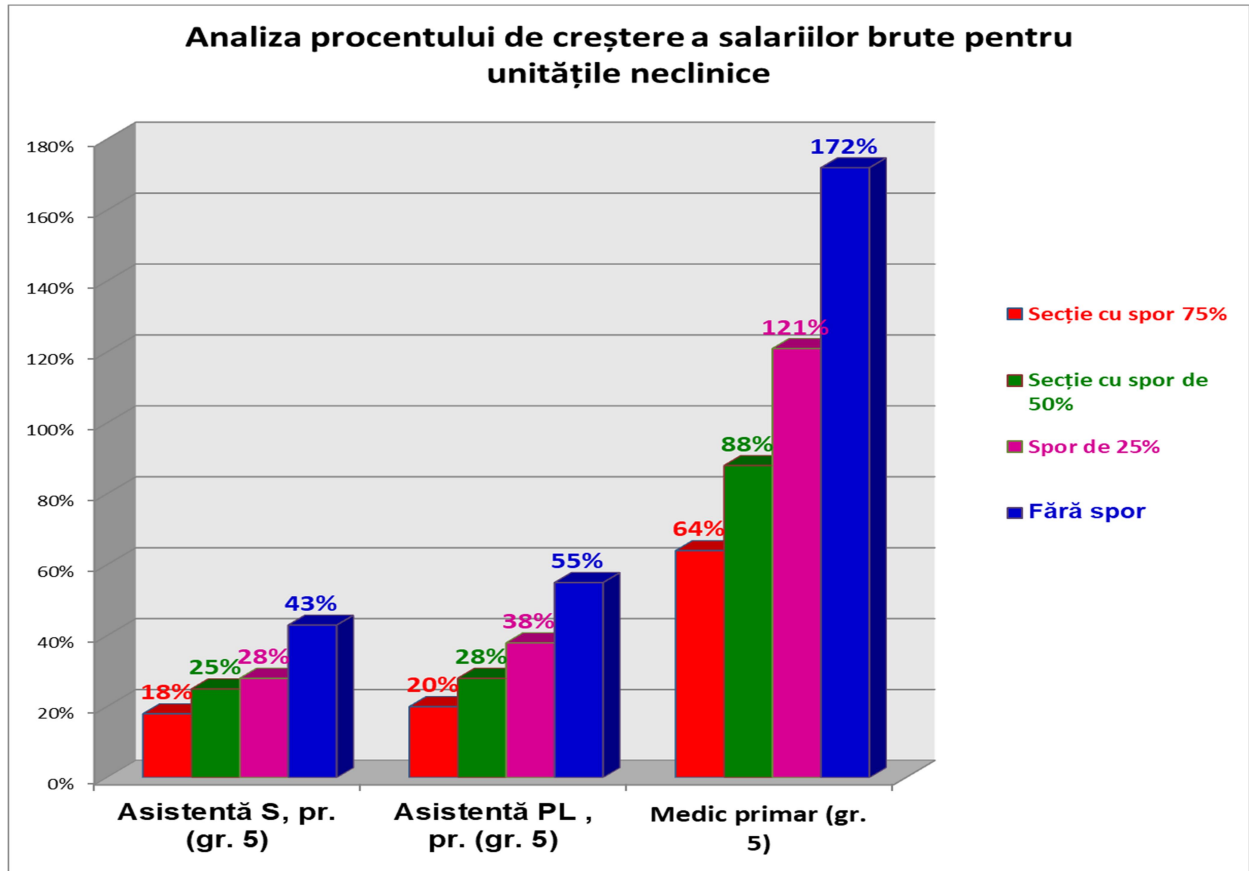
Procentele de creștere pentru Clinic și ATI sunt similare, în timp ce pentru Neclinic creșterea este cu mult mai mare.

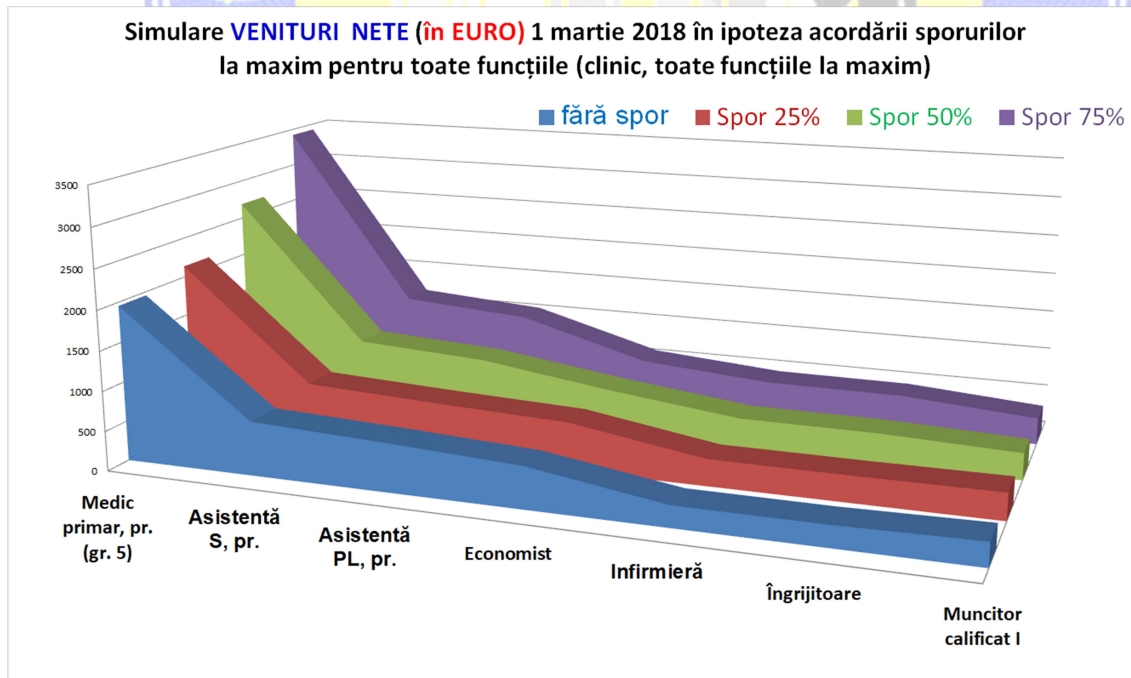
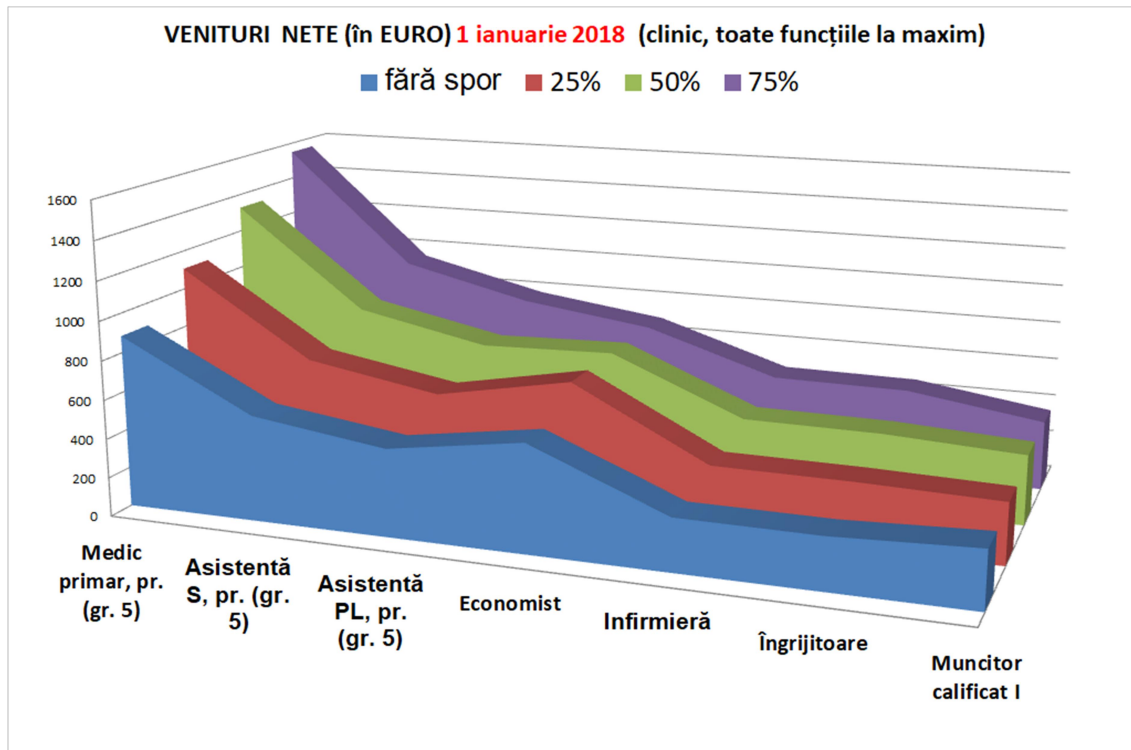
Evoluția salariilor brute ale asistentelor medicale

Unități neclinice

Efectul Matei

Precizări terminologice

Salariul de bază brut – reprezintă salariul pe care angajatul îl are prevăzut în anexele la legea/legile salarizării. El are următoarele caracteristici esențiale:

- Constituie punctul de pornire al calculelor salariale
- I se adaugă sporurile
- Asupra lui încă nu au fost aplicate contribuțiile obligatorii și impozitul pe venit.

Salariul brut – este compus din salariul de bază brut și sporurile brute. El are următoarele caracteristici:

- Arată nivelul maxim posibil al veniturilor salariale brute (încă neimpozitate)
- Determină același salariu net/venit salarial net dacă este luat în considerare același nivel de impozitare. Principala diferență în privința raporturilor dintre salariul brut și salariul net este cea generată de așa numită „revoluție fiscală”:
 - o Până la 1 decembrie 2017 nivelul general de impozitare a salariului brut era de 29,5%;
 - o Începând cu 1 ianuarie 2018 nivelul general de impozitare a salariului brut este de 41,5%.

